

Protokoll fra møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Torsdag 21. januar 2010 kl. 13:00 – 15:25.
Møterom 546

Til stede:

Prodekan Knut Martin Tande (leder)
Hilde Hauge (a)
Erik Monsen (a)
Erlend Baldersheim (b)
Nina Østensen (c)
Ole Christian Muggerud (d)
Ingvild Meinich (d) – vara for Malene Haugen

Forfall: Malene Haugen (d)

Sekretær: johanne.spjelkavik@jurfa.uib.no

Neste møte: 9. februar kl 13:00, rom 546

***Derefter: 9. mars kl 13:00, rom 544
20. april kl 13:00, rom 546
25. mai kl 13:00 rom 546
15. juni – hvis behov – sammenfaller med mulig styremøte***

Sak 40-09/10 Orienteringssaker

- 1** [Protokoll](#) fra SU 8. desember. Godkjent på sirkulasjon 11. desember **OBS – ekstern link – må lastes ned separat.**
-
- 2** Fullmaktsvedtak:
- JUS114 Juridisk metode: Tillegglitteratur: Knoph 12. utgave oppdatert til 13. utgave.

Sak 41-09/10 Saker til drøftelse/høring/uttalelse

- 1** JUS113 Kontraktsrett I og JUS131 Kontraktsrett II 2009. [Erfaringsbrev](#) fra Johan Giertsen. Utfyllende fra administrasjonen.
SU uttaler Prodekanen utformer svar på grunnlag av det som kom fram i møtet. Svaret sirkuleres i utvalget.
I et senere møte utformes retningslinjer for litteraturlister – kan de være åpne, hva kreves i tilfelle av informasjon om alternativene?
-
- 2** [Årsrapport](#) fra studieseksjonen.
SU uttaler Rapporten tas til etterretning og oversendes fakultetsstyret uten merknader.
-
- 3** Studentene ber om ordning for godskriving av oppmøte når de deltar i prosedyrekonkurranse – deltakelsen er i fakultetets interesse og deltakerne representerer fakultetet.
SU uttaler (Eventuelt i møtet) Det henvises til ordinær tilrettelegging av studieplan: Studenten må søke om alternativ oppfyllelse av 75 % oppmøte ved å skrive en ekstra oppgave. Studenten er orientert om løsningen.

Vedtakssaker

- Sak 42-09/10** JUS274-2-A Comparative Company Law and Economics. Endring i emnebeskrivelse. [Forslag](#) fra emneansvarlig Jan Andersson.
Vedtak Endring i emnebeskrivelse for JUS274-2-A Comparative Company Law and Economics vedtas som foreslått.
- Sak 43-09/10** JUS253-2-A Kommunalrett I og JUS253-2-B Kommunalrett II: Litteratur. [Notat](#) fra Jan Fridthjof Bernt.

Vedtak	Endring vedtas som foreslått.
Sak 44-09/10 Vedtak	Revisjon av EXFAC Juridisk forprøve. Notat fra Synne Sæther Mæhle. Endring vedtas som foreslått. Endringen formidles til administrativt ansvarlig og legges til grunn for planlegging H10.
Sak 45-09/10 Vedtak	Årsplan for studieseksjonen. Årsplanen legges fram for fakultetsstyret som grunnlag for fakultetets virke på studiesiden i 2010.
Sak 46-09/10 Vedtak	Redigere Studieplan for masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen: Skille studieplan og reglement. Notat fra administrasjonen. En arbeidsgruppe nedsettes bestående av representanter fra gruppene a, c og d. Gruppene melder 1 – 2 representanter til johanne.spjelkavik@jurfa.uib.no senest torsdag 28. januar kl 08.00.
Sak 47-09/10 Vedtak	JUS113 Kontraktsrett I: Oppdatere litteraturliste. Notat fra emneansvarlig Hilde Hauge. Oppdatering av litteraturliste for JUS113 Kontraktsrett I vedtas som foreslått.
Sak 48-09/10 Vedtak	Se sak 33-09/10 8. desember 2009. Arbeidsgruppe for oppfølging av NOKUT-rapport. Forslag om supplering med ytterligere vitenskapelig ansatt. Prodekanen inngår i arbeidsgruppen i tillegg til medlemmer som vedtatt i sak 33-09/10. Gruppen utformer selv eventuell forespørsel til styret om konkretisering av mandat.
Sak 49-09/10 Vedtak	JUS257-2-A Grunnleggende selskapsrett og JUS257-2-B Aksjeselskapsrett fordypning: Forslag fra emneansvarlig Filip Truyen om tillatt hjelpemiddel til eksamen. Følgende innføres i emnebeskrivelsen som tillatt hjelpemiddel til eksamen i JUS257-2-A Grunnleggende selskapsrett og JUS257-2-B Aksjeselskapsrett fordypning: - I tillegg er følgende tillatt: a. Gjems-Onstad, Ole (red): Skattelover og sentrale forskrifter. Studenthefte, Oslo 2009, og senere utgaver. b. Gjems-Onstad, Ole (red): Skattelovsamlingen 2008/09, 19. utg., Oslo 2009, og senere utgaver. c. Jarøy, Jacob (red): Norsk skattelovsamling 2008/09, Oslo 2009, og senere utgaver. <i>Både Jarøy og Gjems-Onstad er omfattende skattelovsamlinger som inneholder atskillig mer stoff enn det som trengs til eksamen. Gjems-Onstad er noe mer omfattende enn Jarøy; Gjems-Onstads samling er i det vesentlige ordnet kronologisk, mens Jarøys er ordnet systematisk.</i>
Sak 50-09/10 Vedtak	JUS257-2-A Grunnleggende selskapsrett. Forslag fra emneansvarlig professor Filip Truyen. Støttelitteratur: Knophs oversikt over Norges rett, 12. utg. 2004, §§ 76-83 endres til Knophs oversikt over Norges rett, 13. utg. 2009, §§ 76-83
Sak 51-09/10 Vedtak	JUS256-2-A Skatterett I – oppdatering av hovedlitteratur. Forslag fra Hugo Matre Hovedlitteratur i JUS256-2-A Skatterett I oppdateres som foreslått.
Sak 52-09/10 Vedtak	JUS243 Alminnelig formuerett – endring i litteraturliste. Notat fra emneansvarlig. Endringen vedtas som foreslått.
Sak 53-09/10 Vedtak	JUS256-2-A Skatterett I og JUS256-2-B Skatterett II: Endring i hjelpemidler til eksamen. Punkt d i hjelpemiddellisten strykes
Sak 54-09/10 Vedtak	Programsensor mandat. Forslag fra arbeidsgruppe, ref sak 34/09/10 Forslaget oversendes dekanatet.

Knut Martin Tande
Leder

Johanne Spjelkavik
Sekretær

JUS113 Kontraktsrett I og JUS131 Kontraktsrett II: Erfaringsbrev 2009 fra Johan Giertsen

Dragefjellet, 7. desember 2009

Det juridiske fakultet
Studieutvalget
H e r

Erfaringer etter kursene i kontraktsrett

Jeg tillater meg med dette å redegjøre for noen erfaringer undertegnede har fått etter kursansvaret i kontraktsrett I og II både i år og tidligere år.

1 Pensum/lærebøker

UiB JurFak har i kursene i kontraktsrett (og alle andre kurs?) prioritert litteraturen i henholdsvis anbefalt litteratur og tilleggslitteratur. Vårt søsterfakultet i Oslo har til sammenligning i kontraktsrett 1. avdeling (JUR-1000 i Oslo) redegjort for studentene for den litteratur som dekker eksamenskravene, dvs. gitt alternative pensum-oversikter. Studentene må så velge hvilke bøker de ønsker å lese.

Se <http://www.jus.uio.no/for-ansatte/organisasjon/pmr/moter/2009/pmr7/sakskart.html> og <http://www.jus.uio.no/for-ansatte/organisasjon/pmr/moter/2009/pmr7/protokoll.html> – begge steder pkt. 5.

Prinsipielt synes jeg Oslos ordning på dette punktet er å foretrekke. I Bergen er det et policy-spørsmål å vurdere om vi skal gå over til slike mer åpne litteraturlister. Jeg oppfordrer Studieutvalget til å foreta en slik vurdering, eventuelt innføre dette som en prøveordning på et eller flere kurs i 2010.

2 Tidsbruk obligatorisk kursoppgave

Tidsbruk på kursoppgaven er f.t. en knapp uke. Kontraktsrett II hadde i år fire dager (mandag-torsdag i uke 38). Jeg vil anmode Studieutvalget om å vurdere om vi skal kutte ned tiden for å besvare kursoppgaven. Vi kan f.eks. gå ned til 8 timer, 12 timer eller 24 timer. En mulighet er å ha noe lengre tid til kursoppgaven på første studieår (24 timer?), og mindre tid på de senere årene (8 timer?).

Med dette kan vi for det første oppnå mer realisme i forhold til eksamen. Selv om oppgaveutvalgene må ha fokus på omfanget av eksamensoppgavene i forhold til eksamenstiden på fire timer, kommer vi neppe bort fra at eksamener på vårt fakultet er skriving under tidspress. Hvis tiden til den obligatoriske kursoppgaven reduseres, kan dette gi studentene mer virkelighetsnær trening i forhold til eksamen.

For det andre gir oppgavene i arbeidsgruppene trening i skriving i løpet av en noe lengre tidsperiode (først gruppemøte, så skriving med noen dagers frist). Vi mangler

derfor ikke et tilbud hva gjelder skriving med flere dagers innleveringsfrist, men vi mangler f.t. et opplegg for realistisk eksamenstrening.

For det tredje vil redusert tid til skriving av kursoppgaven åpne for tidligere tilbakelevering. På årets kurs i kontraktsrett II ble denne oppgaven levert tilbake seks dager før eksamen. Studentene får da begrenset tid til å justere sin trening og sine studievaner i lys av kommentarene fra oppgaveretteren. Og for kurslederen blir det vanskelig å bruke erfaringer fra kursoppgaven aktivt i forelesinger og annen undervisning, gitt de få dagene fra tilbakelevering til eksamen.

For det fjerde vil kortere tid til skriving av kursoppgaven frigjøre tid til bl.a. selvstudium og annen undervisning. Tidsrammen for kursene er nå stram, og vi har lite slingringsmonn hvis det f.eks. oppstår sykdom hos foreleser eller storgruppeledere. Hvis noen dager kan frigjøres, får vi større fleksibilitet.

Eventuell redusert tid til kursoppgaven må medføre at oppgavetekster må tilpasses ny tidsramme, og at grensen bestått/ikke bestått må sees i lys av kortere tid etc.

3 Fordeling forelesinger / grupper

Systemet i kurs med 10 poeng synes å være 4 arbeidsgruppemøter og 3 storgrupper (bl.a. kontraktsrett I). I kurs med 15 poeng synes systemet å være 5 og 4 (bl.a. kontraktsrett II).

Jeg vil oppfordre Studieutvalget til å evaluere tidsfordelingen når det gjelder arbeidsgrupper / storgrupper / forelesinger. Jeg er her usikker på hva studentene og mine kolleger i lærerstaben anser som optimalt, gitt fakultetets økonomiske rammer. Erfaringene fra studentene og lærerne må her være viktige i studieutvalgets vurderinger.

I hvert fall på tredje studieår (bl.a. kontraktsrett II) kan det vurderes om det bør foretas en begrenset reduksjon når det gjelder oppgaver og gruppemøter, og en viss økning når det gjelder antall forelesingstimer.

4 Eksamenstiden

JSU har gjennomført en interessant undersøkelse blant denne høstens eksamenskandidater i kontraktsrett II. Studentutvalget har velvilligst latt meg få se studentenes svar. Gjennomgående svarte et stort antall at eksamensoppgavens omfang var for stor i forhold til tidsrammen på fire timer. Oppgaveutvalget var meget oppmerksom på tidsrammen fire timer, men det er likevel mulig at oppgaven ble for omfattende.

5 Forholdet undervisning / eksamen

Et annet trekk ved nevnte undersøkelse fra JSU er at mange studenter pekte på at erstatning i kontraktsforhold, som var en del av eksamensoppgaven, ikke hadde vært berørt i gruppeoppgavene. Erstatning var derimot omtalt i forelesingene og i lærebøkene. JSUs undersøkelse kan tyde på at fakultetet bør klargjøre forholdet

mellom undervisning og eksamen, bl.a. om det kan forventes en tematisk sammenheng mellom gruppeoppgavene og eksamensoppgaven.

6 *Hjertelig takk til administrasjonen !*

Ved denne anledning vil jeg også rette en hjertelig takk til fakultetets administrasjon for ypperlig tilrettelegging av kursene. Avvikling av et kurs er et stort puslespill med mange risikofaktorer når det gjelder gjennomføring av undervisning, eksamen og annet – og dokumentmengden er omfattende, ikke minst rundt eksamen. Jeg har vært ansatt ved dette fakultetet i mange år, og jeg har alltid – også i år – opplevd vår administrasjon som hyggelig, effektiv og imøtekommende. Hjertelig takk !

Med vennlig hilsen

Johan Giertsen

Utfyllende fra administrasjonen til Giertsens punkter.

I det følgende vises enkelte punkter fra forarbeidene til reformen hos oss, og fra gjeldende reglementer, knyttet til de punktene Giertsen presenterer:

”Lukket” eller ”åpen” litteraturliste:

Det har ikke vært mulig å finne noe eksplisitt om hva litteraturlisten skal angi, men i delinnstilling 1 heter det på side 5:

”Ved den kursmodellen som komiteen foreslår vil vurdering av kandidaten – enten den skjer ved prøver og selvstendige arbeider underveis eller ved en avsluttende prøve – på en helt annen måte være knyttet til den undervisning som gis på kurset der og da. Innholdet av kursene vil kunne skifte fra år til år, avhengig av rettsutvikling, nye dommer, nye teoretiske arbeider med mer, uten at dette behøver komme til uttrykk i at man reviderer et «pensum» som formodes å gi en uttømmende dekning av det studentene forventes å kunne til eksamen. Kursmodellen vil således kunne gi mulighet for en både bredere, mer differensiert og mer dyptloddende dekning av faglige spørsmål enn den tradisjonelle lærebokfikserte pensummodellen vi opererer med i dag.”

Dette gir ikke noen entydig beskjed om hvordan litteraturlisten skal utformes, men synes å peke mot en ”lukket” liste – det vil si en liste som angir nøyaktig hva som er eksamenskravene, verken mer eller mindre.

I Studieplan for masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen heter det:

§ 1-4. Fastsetting av læringsmål og litteraturlister

1. Læringsmålene for det enkelte kurs fastsettes i studieplanen.
2. For hvert kurs skal det fastsettes en liste over kjernelitteratur. Litteraturlisten er en veiledende angivelse av den eller de fremstillinger som dekker kjernestoffet i kurset. Som regel bør kjernelitteraturen på et kurs ikke utgjøre mer enn omtrent 30 tekstsider per studiepoeng.
3. Endringer i læringsmål og litteraturliste må være vedtatt og kunngjort senest fire uker før det aktuelle kurset tar til.

Punkt 2 i § 1-4 gir heller ingen indikasjon på hvorvidt litteraturlisten skal være åpen eller lukket, jfr. ”veiledende angivelse” og ”den eller de fremstillinger som dekker kjernestoffet”.

Det er etter dette neppe noe prinsipielt eller formelt i veien for at vi opererer med ”åpne” litteraturlister, der man bare peker på flere alternative

Giertsen viser til hvordan Oslo presenterer litteraturlisten i emner der det fins flere alternativer, et eksempel er obligasjonsrett på tredje studieår:

Hagstrøm, Viggo, i samarbeid med Aarbakke, Magnus: Obligasjonsrett, Oslo 2003.

Boken gir en omfattende, grundig og moderne fremstilling av obligasjonsretten (kontraktsretten og pengekravsretten). Den favner på flere punkter videre enn læringskravene. Innledningsvis behandles obligasjonsretten i et rettsystematisk perspektiv supplert med en redegjørelse for rettskildene i faget. Deretter behandles de kontraktsrettslige forpliktelsene, både realforpliktelser og pengeforpliktelser. Reglene og prinsippene om oppfyllelse, bortfall, revisjon, og om kontraktens unormale forløp (kontraktsbrudd mv) behandles bredt. Det gjør også en rekke allmenne obligasjonsrettslige spørsmål som f eks berikelse, tilbakesøkning, regress, motregning, foreldelse mv. Boken inneholder også en redegjørelse for personendringer i forpliktelses- og kravforhold (gjeldsovertagelse, cesjon mv). Boken inneholder en hel del stoff i petit som det etter læringskravene ikke er nødvendig å sette seg inn i. Men vær oppmerksom på at i petitstoffet henvises det ofte til - og omtales - dommer av sentral betydning innen faget. Boken er således oppdatert med henvisning til alle sentrale Høyesterettsavgjørelser innen obligasjonsretten. Den refererer også i stor grad til voldgiftspraksis og i noen grad også til underrettspraksis. Boken er et avansert obligasjonsrettslig verk. Den er ikke spesielt vanskelig tilgjengelig, men på grunn av sitt omfang og grundighet er den en utfordring for leseren. Det innebærer at den som velger å studere obligasjonsretten med utgangspunkt i denne boken må ha forutsetninger for og evne til å fordype seg i det rettsstoff som presenteres, og ha tid å avsette til den fordypning boken inviterer til og nesten krever at leseren foretar seg.

eller:

Hov, Jo: Avtalebrudd og partsskifte, Oslo 2002.

Boken gir en grei og velskrevet redegjørelse for kontraktsrettens problemstillinger, og tilfredsstillende læringskravene i dette emnet. Den omfatter imidlertid ikke pengekravsretten, og er derfor ingen "obligasjonsrett" i tradisjonell forstand. Boken må derfor kombineres med en pengekravsrettslig fremstilling for at fagbeskrivelsen innen emnet obligasjonsrett (kontraktsrett og pengekravsrett) skal anses dekket. Bokens styrke er at den er håndgripelig og lett tilgjengelig. En studie av boken fører til at leseren forholdsvis raskt oppnår grunnkunnskaper i kontraktsrett. Strukturen i boken er lett forståelig. Den inneholder færre henvisninger til rettspraksis enn Hagstrøms bok *Obligasjonsrett*, og er ikke oppdatert etter august 2002. Boken passer for den student som ønsker en mer kortfattet og oversiktlig fremstilling enn Hagstrøms. Den er pedagogisk i sin fremstillingsform, noe som sikrer at grunnkunnskapene oppnås uten for intensive studier av faget. Allerede bokens omfang indikerer imidlertid at den på mange måter må anses som en innføringsbok. og *Bergsåker, Trygve: Pengekravsrett, Oslo 1994*
Bøkene kan kombineres slik at kontraktsrett kan leses hos Hagstrøm eller Hov og pengekravsretten kan leses hos Hagstrøm eller Bergsåker.

Flere eksempler kan studeres på Oslofakultetets nettsider:

<http://www.uio.no/studier/program/jus/emner-i-jusstudiet/> se emnebeskrivelse for avdelingene.

Tidsbruk obligatorisk kursoppgave:

Dette er ikke berørt i forarbeidene, men er regulert i studieplanen. Obligatorisk kursoppgave synes å være en "reminisens" av hjemmeeksamen som var sentral i forarbeidene, ikke et eget poeng. Tvert imot anser komiteen (delinnstilling 2, side 17) at "fakultetsoppgaven" har utspilt sin rolle:

"Gruppene erstatter de tradisjonelle seminarene. Det synes heller ikke være behov for fakultetsoppgaver ved siden av de skriftlige innleveringene i gruppene. Fakultetsoppgavene tjener i dag langt på vei som forberedelse til de store eksamenene, og det behovet faller bort hvis prøvingen knyttes sterkere til det enkelte kurs. Oppgavene som gis som ledd i kursene, må utformes slik at de også forbereder til oppgaver som skal skrives under kontroll ("skoleeksamener"). De fleste oppgavene bør være problemorienterte og praktisk rettet. Behovet for bredde i problemstillingene kan ivaretas når studentene forutsettes å kjenne til det som er omfattet av tidligere kurs."

Heller ikke i senere vedtak har noen eksplisitte hensyn bak skriveperioden latt seg avdekke. Det er følgelig neppe noen formelle eller prinsipielle skranker mot å debattere skriveperioden på nokså fritt grunnlag.

Fordeling av tid/ressurser mellom forelesninger og grupper:

I delinnstilling II heter det på side 17:

"Arbeidsgruppene til første og tredje avdeling er i dag et supplement til forelesninger i faget. Antakelig bør det som hovedregel være forelesninger i de enkelte fag også heretter, selv om forelesningene står noe mindre sentralt enn de gjør i dag. Forelesningene tjener tre formål:

- 1) Forelesningene skal gi oversikt over emnet.
- 2) I forelesningene kan vanskelige spørsmål tas opp til nærmere behandling.
- 3) Forelesningene skal være en ajourføring i forhold til kurslitteraturen.

Forelesningene og arbeidet i gruppene bør samordnes med tanke på både innhold og rekkefølge. Arbeidet i gruppene bør legges opp slik at studentene er godt forberedt til forelesningene. Når forelesningene brukes på denne måten, kan de være en effektiv form for undervisning.

I dag varierer forholdstallet mellom forelesningstimer og vektall nokså mye. Rom for variasjoner bør det være også heretter; behovet for denne typen av gjennomgåing kan skifte fra emne til emne. Visse retningslinjer bør det likevel være, og komiteen antyder 1-2 forelesninger pr. studiepoeng for de tre første årene. Det innebærer 30-60 forelesningstimer pr. semester, noe som antakelig er en viss reduksjon i forhold til dagens praksis."

Generelt opererer forarbeidene med en mer romslig ressursituasjon enn den som for tiden gjør seg gjeldende. På flere punkter holder man også eksplisitt åpent for å justere kursen etter hvert som man vinner erfaring.

Kvalitetsreformens forarbeider gir føringer om ressursfordeling: Ressurser skal kanaliseres fra eksamen til undervisning, og innen undervisning skal de formene vektlegges som gir individuell tilbakemelding og oppfølging.

Samlet sett åpner dette nokså klart for å drøfte fordeling av undervisningsressurser.

Eksamenstiden:

Dette temaet er behandlet separat.

Forholdet undervisning/eksamen:

Delinnstilling II, side 24-25:

I arbeidet med prøving skal fakultetet legge vekt på følgende:

- a Studentene skal i hovedtrekk vite hva de skal prøves i, på hvilken måte prøvingen skal skje, og hvilke krav som stilles ved fastsettelsen av karakterer.
- b Det skal etableres rutiner for å sikre at de enkelte oppgavene formuleres klart og entydig med tanke på faglig innhold og form for besvarelse.
- c Fakultetet skal gi nærmere retningslinjer for utformingen av oppgavene.

I tillegg legges det til grunn at prøvingen også kan omfatte læringskrav fra tidligere kurs.

Fakultetet har vedtatt retningslinjer for utforming av prøver i rettsstudiet. I retningslinjenes punkt 1 heter det:

Oppgaver som er med i grunnlaget for karaktersetjinga, skal i form og innhold byggje på kursinnhaldet. I oppgåvene kan det likevel inngå spørsmål som ikkje har vore oppe i kurset. Dette kan vera spørsmål som er dekte av kjernelitteraturen, spørsmål som studentane kan svara på ut frå lovlege hjelpemiddel ved prøven, eller spørsmål som stiller krav til sjølvstendig resonnement ut frå læringsmåla til det aktuelle kurset og tidlegare kurs. Oppgåver som blir gjevne til skuleeksamen bør i hovudsak gjelde tema som har vore oppe i kurset.

Av dette må vi kunne slutte at det ikke er krav om at eksamensspørsmål skal være dekket i tidligere oppgaver – det er ikke engang krav om at det har vært undervist i alle spørsmål.

I tillegg sier Studieplanen i § 1-5 nr 2: ”Ved undervisning og prøving på det enkelte kurs forutsettes kunnskap fra tidligere kurs i utdanningsplanen.”

På den annen side må det legges vekt på hvilke sedvaner som foreligger og hvor fast og langvarig en bestemt praksis eventuelt har vært.

Det kan være grunn for fakultetet å tydeliggjøre hva man kan og ikke kan vente mht form og innhold i eksamensoppgaver.

[Tilbake til sakslisten](#)

Årsrapport 2009 fra studieseksjonen

Til studieutvalget
Fra Studieseksjonen

Årsplanen 2009 Utdanning: Statusrapport pr. 31. desember 2009

ÅRSPLAN FOR 2009

III. FAKULTETETS ÅRSPLAN 2009

Av fakultetets strategiplan for 2006-2010 framgår det innledningsvis at "Strategiplanen bygger på Strategiplanen for Universitetet i Bergen for 2005 – 2010. Planen dreg opp dei overordna måla og strategiane for fakultetet og skal utfyllast og konkretiserast ved årlege planar, fastsett av fakultetsstyret." Årsplanen som følger nedenfor ble fastsatt av fakultetsstyret i møte 27.01.09, og er en kombinasjon av prioriterte nye oppgaver og tiltak og oppgaver som var prioriterte i 2008, og som må videreføres i 2009. Planen gir ikke en uttømmende oversikt over all aktivitet som skal skje, men inneholder i hovedsak mer strategisk viktige områder som skal prioriteres.

Utdanning

Fra årsplanen 2009: Spesialemler

Implementering av de nye spesialemlene på masterdelen av studiet fullføres våren 2009. Dette sammenfaller med budsjettmessige krav til innstramming; det innebærer at planlagt utvidelse av undervisningsrammene og ønsket "eksperimentering" med undervisningsformer og eksamensformer blir underlagt en nøyere økonomisk vurdering, og iverksettes ikke i full utstrekning. Arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser for de nye emnene ventes slutført i 2009. Kostnadsberegning av spesialemler fortsetter i 2009.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Alle spesialemlene er nå gjennomført i ny versjon (unntaket er JUS350 EU and EEA International Public and Utilities Contract Law som gikk for siste gang i høst – i opprinnelig utgave, samt de emnene som er basert på praksis). Vi har avdekket noen barnesykdommer som emneansvarlig og administrasjonen har samarbeidet om permanente løsninger på.

Antallet avlagte eksamener økte med vel 78 %^{1, 2} fra 07/08 til 08/09. Antallet produserte studiepoeng økte med 7,4 %^{3, 4} i samme periode.

Arbeidet med læringsutbyttebeskrivelsene er ikke slutført.

Fakultetet har kostnadsberegninger for emnene.

Fra årsplanen 2009: 5. studieår

Gjennom flere semestre har det nå vist seg at søkingen til spesialemlene og til masteroppgaveskriving fordeler seg nokså skjevt mellom semestrene: Studentene vil ta spesialemler om høsten og skrive masteroppgave om våren. Dette skaper betydelige problemer mht ressursbruk og ressursdisponering. Hvis trenden fortsetter og forsterkes kan det være grunn til å vurdere om hele femte studieår kan sees mer helhetlig – at prosessen med spesialemler og masteroppgaveskriving løper parallelt over et helt år. En slik mulighet vil bli utredet nærmere i 2009.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

---

¹ Fra 540 til 963.

² Kilde: FS581.001

³ Fra 9265 til 9955

⁴ Kilde: FS581.002

I studentevalueringen i studieåret 08/09 spurte vi også om studentene ønsker en slik organisering av spesialiseringsåret sitt – tilbakemeldingen var entydig og overveldende i favør av ”ja”. En utredning fra administrasjonen om ”helhetlig femte studieår” ble lagt fram for Studieutvalget til drøftelse i sak 20-09/10 i møtet 10. november 2009. Studieutvalget ber om at arbeidet fortsetter og at merknader fremkommet i møtet utredes videre. Utredningen skal også presenteres for Forskningsutvalget for å få vurdert hensynet til tid til forskning og for en faglig vurdering av en ordning med veiledning til masteroppgaven over et helt år, samt for et initiativ for å engasjere forskningsgruppene tyngre i femte studieår.

Fra årsplanen 2009: 3. studieår

På 3. studieår er det fortsatt behov for en vesentlig styrking av oppfølgingen av studentene. Fakultetet har utarbeidet et forslag. På grunn av fakultetets økonomi må planen sannsynligvis også i år måtte legges på is. Det betyr at eventuelle tiltak neppe kan iverksettes før tidligst studieåret 2010-2011, noe som er svært beklagelig.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Fakultetets økonomiske situasjon har bidratt til at det ikke har vært mulig å iverksette tiltak for å styrke 3. studieår i 2009. Det vurderes hvilke tiltak som kan iverksettes innenfor de eksisterende økonomiske rammene. Dette arbeidet vil fortsette i 2010.

Fra årsplanen 2009: Evaluering

Fakultetet vil arbeide med å revidere sin evaluerings- og rapporteringspraksis i henhold til revidert kvalitetshåndbok ved UiB som vedtas av Universitetsstyret i 2009. Det vil bli arbeidet videre med evalueringer på masterdelen av studiet. Muligheten for gjennomføring av evaluering av veiledningen til masteroppgavene vil bli undersøkt.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Ny kvalitetshåndbok har ikke blitt offisielt oversendt fakultetene i 2009. Utdanningsavdelingen vil presentere et redigert utkast for Utdanningsutvalget i januar 2010.

Alle spesialemnene gjennomgikk studentevaluering studieåret 08/09. Svarene er registrert og frekvensrapporter er oversendt emneansvarlig lærer. (I noen emner var responsen så lav at frekvensrapport ikke er utarbeidet.) Der studentene har levert kommentarer i fritekst, er disse skrevet ut og oversendt emneansvarlig lærer. Det forutsettes at studentevalueringen legges til grunn i lærerens årlige kursrapportering.

Vår 2009 startet arbeidet med å få opprettet referansegrupper også på 4. studieår. Det har blitt gjennomført referansegruppemøter, men det synes vanskelig å engasjere studentene til å delta.

Det har blitt gjennomført referansegruppemøter i alle emner på 1. – 4 studieår.

I forbindelse med PEK⁵-prosjektet ”Økt trivsel gjennom faglig tilbakemelding” ble det gjennomført omfattende spørreundersøkelser på 1. – 4. studieår i følgende emner: JUS113, JUS121, JUS135 og JUS243. Det vises til egen rapport fra undersøkelsen.

Fra årsplanen 2009: LLM-grad

Studieprogram og studieplaner for LLM-grad på 90 studiepoeng fordelt over tre semestre vil bli utredet i 2009 med tanke på mulig studiestart høstesemesteret 2010. Det vil bli utarbeidet reglement for graden og studieplan for minst ett studieprogram.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

1. september 2009 sluttet fakultetsstyret seg enstemmig til forslag om å gå videre med utredning av LLM-grad. Det ble eksplisitt lagt til grunn at fullfinansiering må være et vilkår for å realisere planene. Administrasjonen arbeider videre med planene i henhold til tidsskjema som ble forelagt styret.

I møtet 14. desember 2009 ble fakultetsstyret forelagt forslag til LLM-grader i sak 87/09.

Fakultetsstyret vedtok å utsette planlagt oppstart til 2012. Arbeidet vil fortsette i 2010.

---

⁵ Program for Evaluering og Kvalitetsutvikling ved UiB: <http://www.uib.no/utdanningsutvalget/kval-prog/programmet.htm>

Fra årsplanen 2009: Joint Degree

Fakultetet vil utrede muligheten for å opprette en Joint Degree i samarbeid med Vilnius, Linz eller andre samarbeidspartnere, med målsetting om mulig studiestart høstsemesteret 2010.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Her foreligger ingen konkrete planer om joint degree. Styret har sluttet seg til at fakultetet undersøker mulighetene for å delta i slikt samarbeid. Her er også spørsmål om ressurstilgang. Erfaringer fra andre miljøer med slike grader viser at joint degree-programmer er ressurskrevende.

Muligheter holdes under observasjon og vil evt. bli vurdert fortløpende av fakultetsledelsen; mer konkrete utsikter vil bli forelagt styret.

Fra årsplanen 2009: Innslag av internasjonalisering og fremmedspråk i obligatoriske emner

Arbeidet med å utrede muligheten for økt implementering av internasjonalisering og fremmedspråk i obligatoriske emner vil fortsette i 2009.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

I kontraktsrettsfagene (JUS113 og JUS131) har vi fått inn en engelsk bok som tilleggslitteratur; den er også lovlig hjelpemiddel til eksamen. Vi kan neppe si oss fornøyd med dette, og arbeidet med å øke innslag av internasjonalisering og fremmedspråk i obligatoriske emner må videreføres og eventuelt intensiveres.

Studieutvalget har nedsatt en arbeidsgruppe som blant annet skal se på dette punktet som del av oppfølging av NOKUT-evalueringen.

Fra årsplanen 2009: Utvikling av studentenes skrive- og kommenteringsferdigheter

Kildebruk og etikk i utdanningen vil være et særlig satsingsområde i 2009. Opplæring i riktig bruk av kilder, sitater m.m. og i hva som er akseptable akademisk bruk av kilder må styrkes.

Universitetsbibliotekets potensielle rolle i et slikt arbeid skal utredes.

Det vurderes undersøkt muligheten for å lage en egen kurspakke for internasjonale studenter, a la "Innføring i norsk juridisk metode".

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Arbeidet med holdninger og praksis blant studentene har vært rettet mot arbeidsgruppelidere i form av en introduksjonsforelesning av prodekan. Videre har det vært aktiv innsats på individnivå der mangelfulle ferdigheter/dårlig praksis er avdekket.

I sak 31-09/10 la prodekan Tande frem et notat for å avklare de krav fakultetet setter til studentenes skriftlige arbeider. Studieutvalget stilte seg bak de holdninger, målsetninger og krav som fremkom. Notatet er offentliggjort for studentene i Mi Side. Notatet danner grunnlag også for videre internt arbeid.

Fakultetet har innledet en dialog med fakultetsbiblioteket med tanke på å et tettere samarbeid om informasjon til studentene og opplæring av disse i forhold til kildebruk

En egen kurspakke for internasjonale studenter som skissert er ikke opprettet. Dette er først og fremst et ressurs spørsmål

Fra årsplanen 2009: Database undervisningsressurser

I 2008 ble det nedsatt en administrativ arbeidsgruppe som arbeider med å kartlegge behov og utarbeide løsninger, herunder arbeide med å lage en database/oversikt over fakultetets samlede undervisningsressurser som, på sikt, kan vurderes brukt som både ressursdisponerings-, planleggings-, registrerings- og rapporteringsverktøy.

Databasen er så å si ferdig. Arbeidet vil fullføres i 2009. Det må foretas opplæring med målsetting om at databasen tas i bruk i løpet av 2009.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Det har blitt lagt ned betydelige menneskelige ressurser i dette arbeid i 2009. Vi har lært svært mye om hva som er praktisk mulig, hvilken informasjon som kan uthentes, og ikke minst hvilke

begrensninger ulike elektroniske hjelpemidler setter. En optimal løsning er ikke funnet og arbeidet fortsetter. Det juridiske fakultet tok initiativ til et seminar med de andre profesjonsfakultetene (Psyk, Med-Odont) der alle tre fakultetene presenterer sine løsninger. Det ble gjennomført et seminar sammen med Med.-Odont. der de blant annet presenterte sin database. Denne ser ikke ut til å dekke behovene til Det juridiske fakultet og arbeidet fortsetter i Excel.

Fra årsplanen 2009: Kurs i universitetspedagogikk

Nytilsatte i faste vitenskapelige stillinger, men uten pedagogisk basiskompetanse, er pålagt å følge kurs i universitetspedagogikk tilsvarende 20 studiepoeng. Da Universitetspedagogisk seminar ved UiB ikke har kapasitet til å kurse alle aktuelle nytilsatte avventer fakultetet sentrale tiltak på dette området.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Fakultetet har oversikt over hvem som mangler slike kurs. De aktuelle vitenskapelig tilsatte melder seg på selv på aktuelle moduler.

Fra årsplanen 2009: Elektronisk innlevering av arbeidsoppgaver, obligatorisk oppgave og hjemmeksamen

Arbeidet videreføres med tanke på full implementering på 1. – 5. studieår i løpet av 2009.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Alle arbeidsoppgaver, obligatoriske oppgaver og hjemmeksamener på 1. – 5. studieår leveres nå elektronisk, enten i Kark eller i Mi Side. I løpet av vårsemesteret 2009 har flere og flere spesialemner tatt i bruk Kark for oppgaveinnlevering og kommentering.

Fra årsplanen 2009: Mottak av nye studenter

Mulige bedringer av mottaksuken for nye studenter i høstsemesteret og en større deltakelse fra fakultetet i fadderdagene vil bli utredet nærmere. Spesielt må det arbeides med en inkludering av den vitenskapelige staben. Muligheten for Juridisk byvandring vil bli vurdert. Det må her spesielt fokuseres på logistikk og gjennomførbarhet. Fakultetets økonomi vil også her være avgjørende for realisering.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Fakultetets økonomi har bidratt til at det ikke har vært mulig å gjennomføre større endringer for studentmottaket høsten 2009. Det ble likevel noen endringer i forhold til 2008 som følge av evalueringsarbeidet som ble gjort i 2008. Studentmottaket høsten 2009 ble også evaluert og denne rapporten vil danne grunnlag for videre forbedringer i 2010.

Fra årsplanen 2009: Internasjonalisering hjemme

Det er en målsetting å få til en tettere integrering av innreisende utvekslingsstudenter. Dette arbeidet bør gjelde hele semesteret. Fakultetet vil forsøke å bidra til et tettere samarbeid med studentorganisasjonene i dette arbeidet. Dette for å kunne legge til rette for kontakt mellom internasjonale og norske studenter på samme studienivå.

Den 22. januar 2009 arrangeres Internasjonal dag for første gang. Det er en målsetting at dette skal bli et årlig arrangement som kan engasjere både våre norske og internasjonale studenter.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Internasjonal dag 22. januar 2009 var en ubetinget suksess. Også høsten 2009 er internasjonale studenter forespurt om å bistå fakultetet i informasjonsarbeidet rettet mot norske studenter som ønsker å dra på utveksling. Det avholdes jevnlig kontaktmøter med internasjonale studenter. ELSA tar et stort ansvar for de internasjonale studentene og oppfølging av dem gjennom semesteret. Høst 2009 har også Juristforeningen for første gang utgitt informasjon på engelsk om sin virksomhet og sine undergrupper.

Fra årsplanen 2009: Veiledningsprosjektet "Økt studietrivsel gjennom faglig tilbakemelding"
Fakultetet søkte Program for evaluering- og kvalitetsutvikling (PEK) om midler for 2009 til veiledningsprosjektet "Økt studietrivsel gjennom faglig tilbakemelding". Fakultetet fikk innvilget ca halvparten av det omsøkte beløpet. Prosjektet vil bli forsøkt gjennomført i henhold til tilnærmet opprinnelig omfang og tidsplan.

Statusrapport pr. 31. desember 2009:

Det ble våren 2009 gjennomført spørreundersøkelser på 1. – 4. studieår. Resultatene fra disse ble i oktober presentert i rapporten "Kartlegging av studiemiljøet våren 2009".

Høsten 2009 ble det gjennomført opplæring av arbeidsgruppelederne på 1. og 2. studieår, samt at det ble laget en mal for veiledningssamtalene de skulle gjennomføre. Alle veiledningssamtaler ble gjennomført før jul. Nå pågår evaluering av disse, både fra arbeidsgruppelederne og studentene.

Fakultetet søkte om nye PEK-midler for 2010, for å kunne gjennomføre studentveiledningstimene på 1. og 2. studieår også kommende semester. Søknaden ble innvilget.

Det vises til egen rapport fra PEK-undersøkelsen.

[Tilbake til sakslisten](#)

JUS274-2-A Comparative Company Law and Economics. Endring i emnebeskrivelse.

[Andersson har opplyst pr mail 16. desember at mandatory reading er ca 800 sider.]

JUS274 - Comparative Company Law & Economics (20 ECTS-credits)

Course Coordinator: Professor dr. juris [Jan Andersson](#)

Language of Instruction: English

Admissions: It is recommended that the students before the course has either studied company law or do study a simple textbook in company law before the semester starts.

Aims and Objectives

The overall goal of the course is to give an understanding of Law and Economics and its significance for the regulation of companies in a macro- as well as a micro-perspective. Furthermore, to give a in in-depth understanding of the common EC company law and its legal framework, the particular issues of establishment, mobility and merger faced by corporations within the European Union, the effects of this law on Member States' national laws, and the inherent conflicts with and between those national laws. In addition, a in-depth understanding of the motives for the past and current harmonization of corporation law within the EU as well as the development in the US as regards the Delaware-effect and the question of "raise to the top or the bottom", but also the legal framework in the form of the Model Business Corporation Act (MBCA) and its importance as a legal instrument to achieve *de facto* harmonization of corporate law. The goal of the course is also to provide an insight into different legal techniques to legislate in the corporate field as well as the basic differences between civil law, Scandinavian law and common law systems.

In addition, the overall goal of the course is to give an in-depth understanding of the following issues:

- the distinction between public and private companies,
- the state and the regulation of private and public companies respectively,
- the SE:s legal regulation and its consequences, SE formation, organization and reincorporation,
- the proposal for a SPE (European private company) and its current status,
- the minimum share capital, its purpose and alternative legal solutions,
- the raising and maintenance of the share capital, its purpose and alternative solutions such as "insolvency models", "wrongful trading" and "fraudulent conveyances",
- the company organs and their function, one-tier and two-tier systems, omnipotence and parity theory,
- company representatives and their ability to bind the company, and
- shareholder protection.

Contents

One central basis for the course is study of basic concepts in law & economics, in particular so applied to company law, and how it can be used as a tool to understand the law, explain the law and enhance the law.

Another central basis for the course is study of the EC Directives on companies, principally the Company Law Directives (including proposals for additional and amending Directives), the Statute for a European Company ('Societas Europaea' - SE), the proposal for the SPE (European private company), the position of companies under the EC Treaty, and the conflicting 'real seat' and 'place of incorporation' doctrines that are found in European company law. The course also investigates the different kinds of companies within the EU and the issues of mergers and divisions in an international context, and mobility of companies (in terms of registered office, principal place of business and secondary establishment).

A third central basis for the course is the different approach in the EU versus US as regards harmonization of company law/corporate law. This basis is analyzed against the background of recent developments in the EU versus the since the 1970-ties on going debate in the US concerning the Delaware-effect. In this respect the course also looks at the possible evidence there is for such a race and whether the MBCA can be attributed a substantial credit for the harmonization which actually have taken place.

A fourth basis is the legislative techniques in regulating company law/corporate law in the Scandinavian countries as well as Germany, UK and US. Part of which can be explained by differences in legal culture, but part of which also can be explained by different legal-political philosophy.

A fifth basis for the course is study of basic concepts, principles and questions in company law from a comparative point of view as well as evaluating those rules with an efficiency criterion.

Learning outcome

Knowledge and understanding

- Students should have a good knowledge of basic concepts in law & economics and how law & economics can be used as a tool to understand the law, explain the law and enhance the law.
- Students should have detailed knowledge and understanding of the policy reasons involved in European company law, as articulated in case law, policy documents and legal literature.
- Students should have detailed knowledge and understanding of the structure and rules of common European company law, as found in EC legislation and case law, and in relation to conflicts between national laws in relation to international operations.
- Students should have detailed knowledge and understanding of the policy reasons involved in US corporate law, as articulated in case law and legal literature, and especially the Delaware debate.
- Students should have good knowledge and understanding of the different legal techniques in regulating company law/corporate law as well as a fundamental understanding of the difference between civil law, Scandinavian law and common law systems.

Students should, furthermore, have a detailed knowledge and understanding of the following:

- the distinction between public and private companies,
- the state and the regulation of private and public companies respectively,
- the SE:s legal regulation and its consequences, SE formation, organization and reincorporation,
- the proposal for the SPE (European Private Company),
- the minimum share capital, its purpose and alternative legal solutions,
- the raising and maintenance of the share capital, its purpose and alternative solutions such as “insolvency models”, “wrongful trading” and “fraudulent conveyances”,

- the company organs and their function, one-tier and two-tier systems, omnipotence and parity theory,
- company representatives and their ability to bind the company,
- shareholder protection

Skills and abilities

- Students should be able to conduct detailed independent research using appropriate source materials of law and policy, to evaluate and effectively use those materials, and to produce independent and collaborative work based on them.
- Students should be able to demonstrate skills of analysis, evaluation, argumentation and legal reasoning in relation to detailed legal materials and policy discussions in the field of common and comparative European company law as well as corporate law in the US, but in the latter case only from a theoretical point of view,.
- Students should be able to demonstrate skills of analysis, evaluation and argumentation in company law/corporate law based on concepts derived from law & economics.

Thesis

During the course the participating students will write one essay of 15 pages excluding literature list. After the course there is an oral exam on basis of the seminars. If there are more than 20 students, a school exam can be held instead of an oral exam. The final mark is made up by the essay (51%) and the oral/school exam (49%).

Literature

Mandatory literature

Books

- Andenas, Mads, and Wooldridge, Frank, *European Comparative Company Law*, 2009.
- Backer, Larry Catá, *Comparative Corporate Law, United States, European Union, China and Japan, Cases and Material*, Carolina Academic Press, 2002.
- Cheffins, B R, *Company Law: Theory, Structure, and Operation*, Oxford University Press (Clarendon Press) 1998.
- Kraakman, Reinier, Armour, John, Davies, Paul, Enriques, Luca, Hansmann, Henry B., Hertig, Gerard, Hopt, Klaus J., Kanda, Hideki and Rock, Edward B, *The Anatomy of Corporate Law, A Comparative and Functional Approach*, Second Edition 2009

Papers/Articles

Andersson, Jan., *Creditors and Company Law: Do We Discuss One Area of the Law and Pretend to be Ignorant of Another*. In *Company law and finance*. Copenhagen: Thomson, 2008.

- Andersson Jan., The High Level Group and the Issue of European Company Law Harmonisation — Europe Stumbles Along?, in *The Regulation of Companies, A tribute to Paul Krüger Andersen*, 2003, s 183-199.
- Armour John, Legal Capital: An Outdated Concept?, 7 *European Business Organization Law Review* [2006] 5.
- Bearle Adolf A./ Means Gardiner C., *The Modern Corporation and Private Property* (1932), abstracts.
- Bhagat, Sanjai, Romano, Roberta, Event Studies and the Law: Part II: Empirical Studies of Corporate Law, 4 *American Law and Economics L. R.* 380-423.
- Blackburn, Terence L., The Unification of Corporate Laws: The United States, The European Community and the Race to Laxity, 3 *George Mason Independent Law R.* 1-95
- Carney, William J., Shepherd, George B., The Mystery of Delaware Law’s Continuing Success, 2009 *U. ILL. L. REV.* 1.
- Cary, William L., Federalism and Corporate Law: Reflections upon Delaware, 88 *Yale L. J.* 663-707.
- Coase, Ronald H, The Nature of the Firm, *Economica* n.s. 4 (November 1937), abstracts.
- Easterbrook Frank H./Fischel Daniel R., The Corporate Contract, 89 *Columbia Law Rev.* 1416-1448 (1989).
- Enriques Luca and Volpin Paolo, Corporate Governance Reforms in Continental Europe, *Journal of Economic Perspectives*, Volume 21, Number 1, Winter 2007, Pages 117–140
- Fauvera Larry, Fuersta Michael E., Does good corporate governance include employee representation? Evidence from German corporate boards, *Journal of Financial Economics* 82 (2006) 673–710
- Hamilton, Robert A., Corporate Governance in America: Major Changes But Uncertain Benefits 1950-2000 [2000] *JCL* 349
- Gordon Jeffrey N., The Mandatory Structure of Corporate Law, 89 *Colum L Rev* 1549 [1989]
- Hamilton, Robert W, *The Law of Corporations*, 5th edition 2000, p 62-68
- Kahan, Marcel, Ehud, Kamar, The Myth of Competition in Corporate Law, 55 *Stanford L. R.* 679-749.
- Miller Sandra K, Minority Shareholder Oppression in the Private Company in the European Community: A Comparative Analysis of the German, United Kingdom and French “Close Corporation Problem”, 30 *Cornell International L. J.* 382 [1997]
- Rickford J., Approaches to Restricting Distributions to Shareholders: Balance Sheet Test and Solvency Tests, 7 *European Business Organization Law Review* [2006] 135-179.
- Rickford J., Reforming Capital, Report of the Interdisciplinary Group on Capital Maintenance, 5 *EBLR* [2004] p 920 ff.

- Sorensen, Karsten Engsig, Neville, Mette, Corporate Migration in the European Union, 6 Columbia J. of European Law 181-208.
- Subramanian, Guhan, The Disappearing Delaware Effect, 20 J.L. Econ & Org. 32 (2004)
- Winter, Ralph K., State Law, Shareholder Protection and the Theory of the Corporation, 6 Journal of Legal Studies 251-292.
- Zweigert, K & Kötz, H; Introduction to Comparative Law, 2 ed., Oxford 1997, p 149-162 and 284

Official documents

- Report of the High level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law

- Communication from the Commission to the Council and the European Parliament - Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union - A Plan to Move Forward; COM/2003/0284 final

Company Law Reform, Company Organs, Consultation Document 5, [2000], pages 257-267

Additional reading material

- During the course additional reading material might be distributed and considered as required reading

Laws

During the course the students are expected to be familiar to and be able to use laws of the EU, different Member states of the EU as well as the US.

[Tilbake til sakslisten](#)

JUS253-2-A Kommunalrett I og JUS253-2-B Kommunalrett II: Litteratur

From: Jan Fridthjof Bernt
Sent: Thursday, December 10, 2009 7:04 PM
To: Bitten Lunde
Cc: 'Overå Oddvar'; 'Harald Hove'
Subject: RE: Kommunalrett I og II

Hei igjen

Vedlagt forslag til justeringer av litteraturlistene i Kommunalrett I og II. Endringene er med unntak av siste post i Kommunalrett II, rent redaksjonelle, og påvirker ikke omfanget av læringsstoffet.

Vennlig hilsen

Jan Fridthjof

091210

mmunalrett I.doc (38

091210

mmunalrett II.doc (4

E-post 17. desember fra J F Bernt:

”Ved forrige telling kom vi til: Kommunalrett I Til sammen 416 boksider og 15 prop sider., Kommunalrett II Til sammen 404 boksider og 83 prop.sider. De justeringene som er foretatt er helt marginale i forhold til dette.”

Kommunalrett I: Læremiddelomtale

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap I

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap II

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. IV

Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 4. utg., Oslo 2006, Note 3a til § 12 (s. 93),
Kommentarer til § 29 (s. 214-220)

Ot.prp. nr. 96, 2005-2006, Om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m, (komitémodell, avtalevalg m.m.)

Punkt 4 Endring i reglene om kommunedelsorganiserings.

Til § 12 nr. 4 (s. 80-81)

Til § 24 nr. 2 (s. 81)

Til § 39a (s. 82)

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap V, med unntak avkapittel, avsnitt B, punkt 4.

Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 4. utg., Oslo 2006, Kapittel 7 [6a]
Innbyggerinitiativ (s. 281-287)

Ot.prp. nr. 96, 2005-2006, 7 Innbyggerinitiativ – enkelte presiseringer (s. 91-94).

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap VI

Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 4. utg., Oslo 2006, Note 2 til § 20 (s. 146)

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. VII

Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 4. utg., Oslo 2006, Kapittel 5 Interkommunal samarbeid, Innledning (s. 193)

Note 18 til § 48 (s. 374)

Bernt og Hove, *Offentleglova med kommentarer* (Bergen 2009), Kommentarer til § 16 Innsyn i interne dokument hos kommunane og fylkeskommunane (s. 153-163)

Kommunalrett II: Læremiddelomtale

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002
Kap. III, Avnitt A, punkt 1
Kap. III, Avsnitt B, C og D

Kommunal- og regionaldepartementet. Valghåndbok. Sist oppdatert 21.5.2007
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/kampanjer/valg/For-valgmedarbeidere/Valghandboken-alt-om-valget.html?id=463405>

Rundskriv H-10-07 Valg av formannskap/fylkesutvalg, kommuneråd/fylkesråd, ordfører/fylkesordfører, varaordfører, faste utvalg m.m., med vedlegg

Ot.prp. nr. 45, 2001-2002 Om lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven), Endring i kommuneloven § 14 nr.1 bokstav b, Endring i kommuneloven § 14 nr.1 bokstav c (s. 288)

Ot.prp. nr. 96, 2005-2006 Om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m (komitémodell, avtalevalg m.m.)

Punkt 3 Komitémodellen.

Til § 10a (s. 80)

Til § 14 nr. 1 første ledd bokstav a (s. 81)

Til § 16,

Til § 17 nr. 2 (s. 81)

Til § 35 nr. 4 (s. 81-82)

Til § 38 (s. 82)

Til § 38a (s. 82) Tils. 3 s.

Ot.prp. nr. 24, 2006-2007 Om lov om endringer i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre mv. (skjeringsdato, valkort o.a.) Til § 29 nr. 4 siste punktum (s. 38) 1 s.

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. VIII,
Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 4. utg., Oslo 2006, Note 18 til § 48 (s. 374)

Ot.prp. nr. 77, 2005-2006 Om lov om endringer i skatte og avgiftslovgivninga mv. Pkt.. 14.2 og 14.4.1-14.4.3.

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. IX

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. X

Ot.prp. nr. 22, 2004-2005 Om lov om endringer i plan- og bygningsloven (utbyggingsavtaler), Kap. 4 og kap. 6

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. XI

Ot.prp. nr. 87, 2004-2005 Om lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne m.m., kap. 5-11.

Ot.prp. nr. 70, 2006-2007 Om lov om endringer i sosialtjenesten og i enkelte andre lover Avsnitt 1.2, kap. 2-4, kap. 7. 11 s.

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. XII

Bernt, Overå og Hove, *Kommunalrett*, 4. utg., Oslo 2002, Kap. XIII

Overå og Bernt, *Kommuneloven med kommentarer*, 4. utg., Oslo 2006
Note 3 til § 23 (s. 171)

Kommentarer til §§ 49 og 49a (s. 374-377)
Kapittel 13 Internt tilsyn og kontroll. Revisjon (s. 471-486)

Ot.prp. nr. 95, 2005-2006 Om lov om endringar i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. (statleg tilsyn med kommunesektoren), punkt 10 Merknader til dei ulike føresegnene i lovframlegget (s. 135-142)

Ot.prp. nr. 97, 2005-2006, Om lov om endringar i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. (statleg tilsyn med kommunesektoren), Merknader til dei ulike føresegnene i lovframlegget (s. 62-64) 3 s.

[Tilbake til sakslisten](#)

Revisjon av EXFAC Juridisk forprøve

Synne Sæther Mæhle

Juridisk fakultet

Bergen, 27.11.09

Revisjon av Exfac

Undervisningsopplegget på Exfac er i dag godt utviklet, med et sett varierte seminaroppgaver arbeidet fram over flere år, en relativt ny lærebok som er skrevet med sikte på de særlige pedagogiske utfordringene knyttet til introduksjonskurs for nybegynnerstudenter og en omfattende forelesningsrekke.

I lys av de siste års samlede forbedringer er det grunn til å foreslå at faget omformes noe; slik at omfanget av kurset reduseres, uten at revisjonen går på bekostning av kvaliteten i undervisningen. Fakultetets samlede ressursituasjon er et støtteargument for at en slik revisjon er ønskelig.

Samtidig er det grunn til å understreke at Exfacs særlige karakter tilsier at det brukes mer ressurser enn på andre kurs. Ressursene på Exfac brukes til å gi de nye studentene en helt grunnleggende innføring til jusstudiet, i form av grunnleggende kunnskap om retten og juridisk metode. Med utgangspunkt i dette gis opplæring i å produsere selvstendige oppgaver på universitetsnivå samt trening i diskusjon i storgruppeformat. Disse særlige faglige og pedagogiske utfordringene tilsier en høyere undervisningsintensitet enn på andre kurs.

Hovedpunktene i forslaget er

- **Å redusere antall forelesninger fra 16 til 13**
- **Å redusere antall seminarer fra 14 til 11.**

Revisjonen skjer ved at enkelte av de emnene som i dag har en egen bolk – både i forelesninger og seminarer – integreres i andre deler av kurset. Det reviderte opplegget innebærer at flere studenter skal samarbeide om hver fremleggelse, noe vi har gode erfaringer med fra opplegget fra høsten 2009. Det understrekes i denne sammenhengen at normen om maks 25 studenter per gruppe bør beholdes.

Hovedtrekkene i dagens mal for seminarsamlingene beholdes; det vil si at kurset er inndelt i tema med en time til seminaroppgave og en time til diskusjonsopplegg, fordi dette gjør opplegget variert; med veksling mellom fokus på skriftlig raffinering og muntlig utdypning i time 1 og 2 av seminarsamlingene.

For oversiktens skyld nevnes det at Bibliotek for juridiske fag også bidrar med ressurser til opplæring av studenter som tar Exfac. Det gis opplæring i å søke etter juridisk kunnskap og i etiske normer for bruk av referanser og henvisninger i akademiske arbeider. Opplæringen foregår i bibliotekets undervisningsrom og tidspunktene legges inn i kalenderen på Mi Side. Det gis også en forelesning med tittel "Lov og rett på nett og andre steder - praktisk rettskildelære". Det foreslås ikke endringer i dette opplegget.

Et revidert seminaropplegg vil ha 11 samlinger, med tema som angitt nedenfor. Forslag til oppgaver tas med for oversiktens skyld.

Seminarsamling	Time 1: Seminaroppgave	Time 2: Diskusjon
-----------------------	-------------------------------	--------------------------

1 Introduksjon	Presentasjon av opplegg, seminarleder, gruppen. Fordeling av arbeidsoppgaver	Gjennomgang av lovsamling og oppbygningen i en dom. Informasjon om form og innhold i en disposisjon til seminaroppgave
2 Rettsregler	Som tidligere, f.eks. seminaroppgave: Rettsreglenes samfunnmessige funksjoner	Som tidligere, f.eks. analyse av dom og lover med sikte på rettsreglers vilkår- virkningsstruktur
3 Rettssystem	Domstolenes rolle i rettssamfunnet	F.eks. praktikum om epostforskriften fra 2009
4 Rettsstaten	Som tidligere, f.eks. med seminaroppgave om balanse mellom ytringsfrihet og vern mot rasediskriminerende utsagn. (Da kan hovedpunktene fra den egne samlingen om vern mot diskriminering integreres i denne samlingen. Dette kapitlet i boken vil relativt snart være nokså foreldet, rettsdogmatisk sett, bl.a. p.g.a. forslag om ny samlet diskrimineringslov. Løsning: integrere de prinsipielle poengene integreres her i rettsstatsamlingen	Som tidligere, f.eks. med oppgaven om rettsstatlige utfordringer i møtet med terrorisme.
5 Juridisk metode	Seminaroppgave om grunnhensyn i juridisk metode og om hvordan disse kan/skal ivaretas ved tolkning av lover	Diskusjonsopplegg om rettsanvendelsesprosessen, gjerne med fokus på - ulike argumenttyper - ulike stadier i rettsanvendelsesprosessen - analyse av konkrete dommer som eksempler på de to aspektene nevnt i punktene ovenfor
6 Juridisk metode	Seminaroppgave som utdyper juridisk metode, f.eks. ved å fokusere på særtrekk ved rettspraksis eller forarbeider som argumentkilder	Øvingsoppgaven
7 Rettens dynamikk (rettens samspill med politikk, samfunnmessige verdier, moralnormer m.v.)	Seminaroppgave om domstolenes rettsutviklende funksjon	Muntlig opplegg om forholdet mellom rett og moral, f.eks. knyttet til rettslige standarder
8 Rettssikkerhet	Rettssikkerhet og kontradiksjonsprinsippet	Rettssikkerhet og tilståelsesrabatt
9 Straff og samfunn	Legalitetsprinsippet	Prosedyre
10 Rettens legitimitet (vil også ta for seg deler av emnet rett/moral)	Rettsfølelsen	
11 Oppsummering		

Forelesningsrekken vil. se slik ut:

1 Introduksjon	Som idag
2 Rettsregel	Som idag
3 Rettssystem	Som i dag
4 Rettsstaten I	Som i dag
5 Rettsstaten II og internasjonal rett	Inkluderer spørsmålet om vern mot diskriminering.
6 Juridisk metode	Som i dag: Grunnhensyn og rettskildeprinsipper
7 Juridisk metode	Som i dag: Rettskildefaktorer/rettsgrunnlag
8 Juridisk metode	Som i dag: Rettsanvendelsesprosessen
9 Juridisk metode	Som i dag. Nb: en time om praktikumsteknikk og info om den felles øvingsoppgaven
10 Rettens dynamikk	Fokus på både samspillet rett/politikk og rett/moral
11 Rettssikkerhet	
12 Straff og samfunn	
13 Rettens legitimitet pluss anledning til oppsummering ved hjelp av spørsmål fra salen	

Forslaget er utarbeidet i samråd med seminarlederne på 2009-kurset og Jan Fridthjof Bernt.

Med vennlig hilsen

Synne Sæther Mæhle

[Tilbake til sakslisten](#)

Årsplan for studieseksjonen 2010.

Studieutvalgsmøte 21. januar 2010 Sak 45-09/10

Til studieutvalget
Fra Studieseksjonen

ÅRSPLAN FOR 2010 - UTDANNING

1. Innledning

Årsplan for utdanning for 2010 gir en oversikt over sentrale satsningsområder for fakultetet på studiesiden det kommende året, og angir hvilke aktiviteter og tiltak som skal gjennomføres for å fremme disse satsningsområdene. Årsplanen skal gjøre det enklere å se de overordnede målene for studieseksjonens virksomhet, slik at hver enkelt lettere kan se sine egne arbeidsoppgaver i en større sammenheng, samtidig som en lettere kan formidle de samme overordnede målene i kontakten og arbeidet med vitenskapelig ansatte og studenter. Gjennom at det skapes felles mål, holdninger og verdier, vil både studieseksjonen og fakultetet i større grad enn ellers trekke i samme retning, og fremstå med en felles og enhetlig profil innad og utad.

2. Metode og rettsvitenskap

I det sentrale utdanningsutvalgets angivelse av prioriterte oppgaver overfor universitetsstyret, angis økt integrering av forskning i utdanningen som et sentralt satsningsområde. For vårt fakultets vedkommende vil dette blant annet måtte innebære en større vektlegging og bevissthet knyttet til juridisk metode og rettsvitenskap i løpet av de enkelte studieårene. Fakultetets utdanning vil også i større grad måtte ha et bevisst forhold til vitenskapelige idealer som selvstendighet, uavhengighet, grundighet, fullstendighet, redelighet og etterprøvbarehet i juridiske analyser og i juridisk virksomhet mer generelt. Samlet sett kan dette sees som en utvikling i retning av et mer akademisk og vitenskapelig orientert studium.

Fakultetet har allerede undervisning i juridisk metode på ex.fac., i første studieår og i tredje studieår. Erfaringen viser likevel at den metodiske bevissthet blant studentene ikke er spesielt sterkt utviklet, selv langt ut i studieløpet. Følgende konkrete tiltak kan bøte på dette, tiltak som må gjennomføres i samarbeid med vitenskapelig ansatte, studieutvalget og fakultetsstyret i den utstrekning det er påkrevet:

- a) Det utarbeides skriftlig og overordnet informasjon for studentene, knyttet til hvordan juridisk metode og rettsvitenskap preger hele studieløpet, slik at studentene lettere kan sette sin læring inn i en slik kontekst. Denne informasjonen bør gjøres tilgjengelig på Mi Side ved starten av hvert studieår.
- b) Det utarbeides en plan for å gi flere mindre forelesninger for studentene underveis i studieløpet, hvor det fokuseres på metode og rettsvitenskap, og hvor dette i størst mulig utstrekning settes i sammenheng med de kursene som hører til det aktuelle studieåret. På denne måten fremheves metode og rettsvitenskap som et sentralt satsningsområde overfor studentene, noe som antakelig vil påvirke studieatferden.
- c) Studieseksjonen skal i samarbeid med den faglige ledelse arbeide for at det i det enkelte kurs, og ikke bare metodekursene, i større grad legges vekt på juridisk metode og rettsvitenskap, i form av skriftlig informasjon til kursansvarlige. Dette innebærer ikke noen omlegging av det enkelte kurs, men medfører at en innledningsvis og underveis i kurset i størst mulig grad bør fremheve slike aspekter ved det aktuelle rettsområdet. Også i veiledninger til arbeidsgruppeledere og storgroupeledere, og i sensorveiledninger, bør det i størst mulig grad fokuseres på juridisk metode og rettsvitenskap som en del av det som skal formidles til studentene, eller det som studentene skal vurderes ut fra.

d) Nye modeller for skriving/levering vurderes: Mer fokus på kvalitet på bekostning av kvantitet – annen gangs innlevering av gjennomarbeidete besvarelser kan være et alternativ.

3. Etikk og verdier

Handlingsplan for arbeidet med akademisk redelighet i utdanningen ved Universitetet i Bergen 2009-2012, vedtatt av Universitetsstyret 30. april 2009, setter opp åpenhet, etterprøvbarhet, vitenskapelig redelighet og kritisk diskusjon som de grunnleggende verdier for akademisk virksomhet ved UiB. Det sentrale utdanningsutvalget har også overfor Universitetsstyret angitt det å bringe etikk og verdier inn i utdanningen i større grad enn tidligere, som en prioritert oppgave for Universitetet i Bergen.

Denne målsetningen vil delvis være en selvstendig oppgave for juridisk fakultet, og delvis falle inn under det som tidligere er skrevet om metode og rettsvitenskap på studiet. I undervisningen i juridisk metode, er det nemlig i stor grad lagt vekt på at tolkning av lovregler og klarlegging av ulovfestet rett, i stor grad kan sees som en balansering av grunnleggende rettslige verdier og samfunnsverdier, og at det forsknings- og arbeidsetisk står sentralt å optimalisere denne balanseringen, og gjøre den så fyllestgjørende som mulig. Her vil vitenskapsidealene og det etiske i stor grad sammenfalle.

I tillegg tilsier etikk og vitenskapsidealene at studentene læres opp i opphavsrettslige regler og vitenskapelige/etiske idealer knyttet til sitater og henvisninger til andre kilder. Dette representerer en side ved etikken som ikke fanges opp av tradisjonell juridisk metode, men som likevel klart må være en del av den opplæringen som studentene får, dersom målsetningene fra handlingsplanen og utdanningsutvalget skal ivaretas.

Etikk knyttet til ulike arbeidsoppgaver for jurister, er en annen side av problematikken knyttet til etikk og verdier. Juristene går inn i viktige roller i samfunnet, og avgjør viktige rettsspørsmål, og studentene bør bevisstgjøres sitt ansvar for å ivareta etikk og verdier i disse ulike rollene.

Det tas sikte på å iverksette følgende konkrete tiltak for å ivareta målsetningene knyttet til vektlegging av etikk og verdier i utdanningen:

- a) Det må utarbeides skriftlig informasjon om sammenhengen mellom den alminnelige juridiske metode og problemstillinger knyttet til etikk og verdier, jf. den sammenhengen som er beskrevet, og denne sammenhengen må vektlegges i enda større grad i metodefagene.
- b) Det må utarbeides skriftlig informasjon til studenter og ansatte om opphavsrettslige regler og vitenskapelige/akademiske regler knyttet til sitat, kildehenvisninger og annen bruk av andres materiale.
- c) Det må legges større vekt på sitateteknikk og annen kildehenvisning ved kommentering av arbeidsoppgaver og obligatorisk kursoppgave, og den skriftlige informasjonen som er nevnt i bokstav b, må vedlegges og/eller innarbeides i arbeidsgruppelederveiledninger og sensorveiledninger.
- d) Forelesninger eller kurs knyttet til etikk og verdier, må komme tidligere i studieløpet og gjennomføres jevnlig gjennom hele studiet.

4. Enhet og sammenheng innenfor og mellom de ulike studieårene

Det bør være en målsetning at både lærere og studenter ser de overordnede sammenhengene i studiet – at programmet er mer enn summen av emnene og at ingen emner eksisterer uavhengig av programmet. Kursmodellen må ikke utvikle en fragmentering av studiet der helhet, indre sammenheng og overordnet målsetning blir usynliggjort. Det er av betydning å identifisere og ta vare på de elementene i studiet vi vil formidle til studentene, men som ikke har funnet sin plass i noe enkeltemne, og særlig problemstillinger knyttet til etikk og verdier.

Vi må også tilrettelegge for, og styre i retning av, gradvis progresjon mellom de ulike studieårene når det gjelder metode, rettsvitenskap, etikk og verdier. En slik gradvis progresjon vil nettopp skape større enhet og sammenheng innenfor studieprogrammet.

Vi må i tillegg ta konsekvensen av den økende internasjonalisering rundt oss, og den uttalte målsetningen UiB har på feltet internasjonalisering, og arbeide for økt innslag av engelskspråklig litteratur og undervisning i de fire første studieårene. Det vises i denne forbindelse til fakultetets strategiplan for internasjonalisering⁶.

Det tas sikte på å iverksette følgende konkrete tiltak:

- a) Møter mellom kursansvarlige på hvert studieår, sammen med administrasjon og ledelse, for koordinering og samordning av undervisningen på dette studieåret.
- b) Møter mellom kursansvarlige eller andre som har ansvar for metode, rettsvitenskap, etikk og verdier på de ulike studieår, for å sikre den nevnte gradvise progresjonen.
- c) Sende ut skriftlig oppfordring til de kursansvarlige om bruk av engelskspråklig litteratur og undervisning, inkludert mer aktiv og planlagt bruk av engelskspråklige gjesteforskere innenfor emner som har relevans for undervisningen. I forhold til det siste, må det utarbeides rutiner for å få oversikt over aktuelle gjesteforskere, og for å invitere dem til vårt fakultet på et tidspunkt som gjør det mulig for dem å gjesteforelese på det aktuelle undervisningstidspunktet.

5. Særskilt oppfølging av enkelte studieår

Forbedring av kommenteringen av obligatorisk kursoppgave, særlig på senere studieår er en prioritert oppgave.

Enhet og sammenheng, jf. punkt 4, bør det jobbes særlig med i forhold til 3. og 4. studieår.

Høsten 2009 og våren 2010 gjennomføres et prøveprosjekt⁷ med faglig veiledningstime for studentene med arbeidsgruppelederne. Prosjektet er underlagt samtidig evaluering, og samlet evaluering vil ligge til grunn for prioritering av en videreføring av tiltaket fra høsten 2010.

Arbeidet med å utvikle enhetlig femte år, med fokus på faglig spesialisering, fortsetter. Studentene skal ha et reelt valg mellom bredde og spesialisering, og de skal vite hva valgene innebærer. Her kreves nært samarbeid med fagmiljøene, og det forutsettes aktive forskningsgrupper. Som ledd i dette må spesialemnene oppdateres med tilfredsstillende læringsutbyttebeskrivelser.

Også mottak av nye studenter vil være tema i denne sammenhengen: Praksisen her er i et godt spor, og erfaringene fra H09 vil legges til grunn for utvikling av mottaksapparatet H10. Det er nødvendig å involvere faglig personell tyngre.

Det tas sikte på å iverksette følgende konkrete tiltak:

- a) En kritisk gjennomgang av rettere til obligatorisk kursoppgave. Det vurderes om arbeidsgruppeledere og/eller andre viderekomne studenter skal engasjeres til oppgaveretning/kommentering.
- b) Emneansvarlige lærere og administrasjon for 3. og 4. studieår, samt faglig ledelse går sammen om å utarbeide en dokumentasjon av helheten i/mellom studieårene, med fokus på faglig nivå, indre sammenheng og ytre helhet.
- c) PEK-prosjektet evalueres også mht mulige objektive kriterier (gjennomføring, resultat og annet), og det foretas en vurdering mht videreføring – og eventuelt utvidelse – fra og med H10.

---

⁶ <http://www.uib.no/jur/om-fakultet/strategi/internasjonalisering>

⁷ Finansiert med midler fra Program for evaluering og kvalitetsutvikling

- d) Forskningsutvalget og forskergruppene trekkes aktivt inn i arbeidet med å utvikle femte studieår, det gjelder så vel målsetning og ideologi som praktisk gjennomføring med fokus på faglig tilbud og faglige kvalitetskrav. Veiledning til masteroppgave vil være et tema.
- e) Mottak av nye studenter videreutvikles etter det sporet som er etablert. Det legges vekt på mer deltakelse av fagpersonell.
- f) Det må utvikles et opplegg for innreisende utvekslingsstudenter – spesielt i perioden de ikke har undervisning. Enkelte emner har eksterne emneansvarlige, som er her kun i undervisningsperioden – det kan innebære bare en uke og den kan falle sent i semesteret. Studentene må geleides inn i en faglig prosess fra begynnelsen av semesteret. Dette bør inngå i emneansvaret – for eksempel i form av faglige infomøter ved semesterstart, opprettelse av ”ukeplaner” for selvstudium mv.

6. Planlegging av enkeltkurs

Møter mellom administrasjon, ledelse og kursansvarlig i forkant og etterkant av kurs, for å optimalisere undervisningen basert på administrasjonens og den kursansvarliges erfaringer. Også vurderinger av hvilke lærere som er best egnet til å undervise på kurset. For spesialemnene bør slike møter holdes ved semesterstart og semesterstutt. Denne planleggingen vil være en sentral arena for anvendelse av resultater fra tidligere kursevalueringer.

Det tas sikte på å iverksette følgende konkrete tiltak:

- a) Foran hvert kurs avholdes et møte mellom kursansvarlig, administrativt ansvarlig og faglig ledelse for å oppsummere erfaringer fra sist kurset ble holdt, gjennomgå erfaringer og forventninger og bekrefte de planene som foreligger. Også andre kan trekkes inn.
- b) Etter hvert kurs avholdes et møte mellom kursansvarlig, administrativt ansvarlig og faglig ledelse for å oppsummere og dokumentere erfaringer – herunder å drøfte studentevalueringer fra kurset. Erfaringene sammenholdes med de planer og forventninger man hadde før kurset startet. Evalueringen bør fokusere på alle aspektene ved undervisningen, og også ta for seg rammebetingelser som bibliotek tjenester, pensum, administrasjonens rolle mv.
- c) Studentenes representanter bør trekkes inn i arbeidet her der det kan skje uten at det oppstår fare for at de favoriseres i kursgjennomføringen.
- d) Tiltakene tilpasses også en modell som kan fungere for femte studieår; behovene og mulighetene for koordinering og evaluering er andre, men det er av betydning at de følges opp for å sikre høy kvalitet i spesialiseringsdelen av studiet.

7. Disponering av undervisningsressurser og planlegging av undervisning for den enkelte ansatte

Det er en målsetning at den enkelte ansatte skal kunne planlegge sin tidsbruk så godt som mulig. Med den faste kursmodellen vi har nå, bør dette ikke være problematisk. Når det gjelder enkeltoppdrag som ekstra sensur, veiledning eller annet, er det av betydning at så vel behov som tilgjengelige ressurser er kartlagt i god tid.

Det er behov for en bedre oversikt over hvilke undervisningsressurser som er tilgjengelig – det gjelder både hvem som mangler timer for å oppfylle plikten og hvem som kan ta noe ”ekstra” ved behov.

Det tas sikte på å iverksette følgende konkrete tiltak:

- a) Det arbeides videre med utvikling av en database for registrering og samordning av undervisningsressurser der tilbud og etterspørsel kan koordineres. Som ledd i dette gjennomgås dokumentasjonen av faglig kompetanse for interne lærere.

8. Informasjon og formidling til studenter og ansatte

Mye informasjon er tilgjengelig, men:

Det bør i større grad publiseres fyldig skriftlig informasjon knyttet til de enkelte satsningsområdene, både overfor studentene og de vitenskapelig ansatte. Målsetningen er synliggjøring av mål og administrasjonens struktur og oppgaver. Dette ses i sammenheng med utvikling av studiekvaliteten – så vel administrasjonens funksjon som generell og spesiell informasjon og meddelelsen av den, er aspekter ved studiekvaliteten.

Det tas sikte på å iverksette følgende konkrete tiltak:

- a) Det foretas en gjennomgang av strukturen på informasjonen i MiSide. Målsetningen skal være å gjøre tydelig ”fakultetets stemme” mht faglig/akademisk målsetning, å synliggjøre administrasjonens struktur og oppgaver og generelt å gjøre informasjon bedre tilgjengelig – både den som faktisk fins i MiSide og den som må oppsøkes via andre kanaler.
- b) Eksternweb og Fakultetsnytt integreres bedre i informasjonsarbeidet – det må være kjent at viktig informasjon gis også i disse kanalene.
- c) De vitenskapelig ansatte bør i større grad få informasjon om hvordan deres egen innsats inngår i en større administrativ og faglig sammenheng, hvor det overordnede målet er å kvalitetssikre undervisningen. I denne sammenhengen står det sentralt at de vitenskapelig ansatte, på samme måte som studentene, blir informert om de samme forhold som er nevnt foran i bokstav a.

9. Evaluering og oppfølging

Som ledd i å sikre at vi driver optimalt innenfor de rammene vi har, er det av betydning å foreta jevnlig evaluering av vår aktivitet. På den annen side er det av betydning at ikke evalueringen lever sitt eget liv – prosessene er krevende og skal bare nyttes der de kan ventes å bidra til kvalitet.

Vi tenker oss to hovedtyper evaluering:

- evaluering av systemer og strukturer: Et eksempel på dette er NOKUT-evalueringen og det mandat programsensorene vil ha våren 2010
- evaluering av praksis: Et eksempel på dette er jevnlig tilbakemelding fra studenter mht gjennomføring av undervisningsaktiviteter og mht andre elementer i studiekvalitetsbegrepet.

Begge formene for evaluering krever oppfølging for å kunne forsvare sin plass, og det må legges større vekt på slik oppfølging enn tidligere.

I det arbeidet som er skissert under punkt 6, vil vi ventelig kunne oppnå både en bedre utnyttelse av evalueringsresultater og et grunnlag for å ta stilling til hvordan og i hvilket omfang det er formålstjenlig å foreta evaluering i framtiden. Dette arbeidet bør foregå i nært samarbeid med studentenes representanter.

Det er nødvendig å foreta en kritisk gjennomgang av studiekvalitetsbegrepet og å se om evalueringsmetodene og –midlene er egnet til å sikre tilstrekkelig studiekvalitet.

I arbeidet med fakultetets strategiplan for perioden fra 2011, bør det settes av ressurser til en gjennomgående og dyptgripende drøftelse av alle sentrale begreper knyttet til fakultetets studieaktivitet, for eksempel: Hva mener vi med studiekvalitet – hvordan måler vi den – hvor god bør den være og til hvilken kostnad? Hvilke prioriteringer skal ligge til grunn for ressursbruken på studiesiden – for eksempel ”smalt og grundig eller bredt og flyktig”? Hvordan forholder vi oss til ytre rammebetingelser som kvalifikasjonsrammeverk og øvrige

momenter i internasjonaliseringsprosesser, UiB sitt studiekvalitetsbegrep og –arbeid? Hva innebærer det å forholde seg til slike betingelser? Hva innebærer det å overse dem?

10. Videre utvikling av fakultetets aktiviteter

Fakultetet har startet planleggingen av mulige LLM-grader. Det ventes ikke nevneverdig aktivitet på denne fronten i 2010, ettersom ressurs situasjonen ikke tillater utvidelse av aktiviteten nå.

Fullfinansiering er et vilkår for oppstart – det er ikke aktuelt å iverksette tiltak som kan trekke ressurser bort fra masterstudiet i rettsvitenskap.

Planene er lagt i bero, men vil bli videreført straks ressurs situasjonen åpner for det. Heller ikke når det gjelder Joint Degree ventes betydelig aktivitet i 2010, med mindre vi mottar særlig interessante innspill.

2010 vil ventelig bli preget av ressursmessig ”lavbluss” – vi tar sikte på å opprettholde eksisterende aktivitet på et høyt kvalitetsnivå, men venter ikke at rammene tillater videreutvikling som krever nye ressurser. Det må legges vekt på utvikling innenfor eksisterende rammer – herunder en kritisk gjennomgang av ressursbruken i forhold til oppnådd kvalitet.

[Tilbake til saklisten](#)

Skille studieplan og studiereglement.

Da reformen ble innført høsten 2003 utformet vi Studieplan for masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen. Det er i praksis en kombinasjon av beskrivelse/informasjon om studiet, og reglement for studiet.

UiB har senere utformet en mal for hva en studieplan skal inneholde (og tilsvarende mal for emnebeskrivelse).

I denne malen for studieplan, er det ikke plass for alle de forholdene vi vil regulere i studiet. Vi har derfor behov for et reglement i tillegg til studieplanen.

Et slikt reglement åpner samtidig for at vi kan samle alle de utfyllende regler vi undertiden har vedtatt for masterstudiet.

I arbeidet med å rendyrke studieplan og reglement, bør det også problematiseres hvilken rettskildemessig stilling en ”studieplan” har – det synes klart at det bare er den informasjonsmessige siden som er vurdert av UiB. Avhengig av resultatet her, kan det være nødvendig å ha et reglement som overlapper studieplanen, evt. som integrerer den.

For å gjennomføre dette arbeidet, nedsettes en arbeidsgruppe.

Gruppen består av:

Fra gruppe a/b:

Fra gruppe c:

Fra gruppe d:

Gruppen leverer sitt forslag til Studieutvalget 25. mai.

Gruppens mandat:

1. Med utgangspunkt i Studieplan for masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen skal gruppen utarbeide en studieplan for masterstudiet som tilfredsstillter UiB sin mal for programplan.
2. Nødvendige reguleringer i tillegg til programplanen, skal utformes i et studiereglement.
3. Det skal gjøres rede for programplanens rolle som hjemmel for enketvedtak og sanksjoner.
4. Det skal vurderes om fakultetets studierelaterte reguleringer utenfor studieplanen kan integreres i det nye studiereglementet.
5. Det skal i denne sammenheng ikke foretas noen materielle endringer av de bestemmelsene som nå gjelder for masterstudiet i rettsvitenskap.
6. I arbeidet må det tas stilling til hvorvidt et reglement også skal ha gyldighet for emner/programmer utenfor masterstudiet i rettsvitenskap.

[Tilbake til sakslisten](#)

JUS113 Kontraktsrett I: Oppdatering av litteraturliste

Fra: Hilde Hauge

Sendt: 8. januar 2010 11:12

Til: Johanne Spjelkavik

Emne: Forslag til SU om endring av tilleggs litteratur - Jus 113
Kontraktsrett I

For to av bøkene på tilleggs litteraturlisten (Woxholth og Hov) er det kommet nye utgaver, og det foreslås at disse erstatter de tidligere utgavene som står på tilleggs litteraturlisten per i dag, dvs:

Hov, Avtaleslutning, 3. utgave 2002 erstattes med:

Jo, Hov/Alf Petter Høgberg: Alminnelig avtalerett. Oslo 2009.

Woxholth, Avtalerett, 6. utgave 2006 erstattes med:

Woxholth, Avtalerett, 7. utgave. Oslo 2009.

Mvh.

Hilde Hauge

[Tilbake til saklisten](#)

JUS256-2-A Skatterett I – oppdatering av hovedlitteratur

UNIVERSITETET I BERGEN

Det juridiske fakultet

Rettsvitenskapelig seksjon

Amanuensis Hugo P. Matre

Tlf. 55 58 95 88

14. januar 2010

Studieutvalget

Her

JUS256-2-A SKATTERETT I - ENDRING I EMNEBESKRIVELSE

I skatterett I foreslås følgende ajourføring av hovedlitteraturen:

- Zimmer, Frederik: Lærebok i skatterett, 6. utg. Oslo 2009, unntatt kap. 11.7 til 11-12, kap. 14-15 og kap. 17-19. Stoff som er satt med petit, omfattes ikke av lærestoffet. Boken dekker læringskravene godt. En del av det stoffet som er satt med petit og således ikke hører med til lærestoffet, vil likevel være nyttig lesning som bakgrunnsstoff, supplering osv.
- Onstad, Ole-Gjems: Merverdiavgift - en innføring, 8. utg. Oslo 2009. Fremstillingen i kap. 1 til 10 dekker læringskravene godt.

Læringsmålene eller andre deler av emnebeskrivelsen endres ikke.

Hovedlitteraturen utgjør etter forslaget samlet 445 s. (mot før 450 s.) inkl. petit som ikke er lærestoff. Merverdiavgiftsboken har mindre sider enn vanlige lærebøker.

Endringen foreslås gjort valgfri V10 og obligatorisk fra H10.

Med vennlig hilsen

Hugo P. Matre

[Tilbake til saklisten](#)

JUS243 Alminnelig formuerett. Endring i emnebeskrivelsen

<http://www.uib.no/emne/JUS243#emnebeskrivelse>

Innføringslitteratur:

- Knophs Oversikt over Norges rett, 13. utgave, Oslo 2009 §§ 35-36 I (s. 167-176)
- Kåre Lilleholt: Legitimasjon, publisitet og notoritet, Jussens Venner 1996 s. 69-97
- Sjur Brækhus: Omsetning og kreditt 3 og 4. Omsetningskollisjoner I og II. Oslo 1998 s. 1-21 og s. 25-48
- Thor Falkanger/Aage Thor Falkanger: Tingsrett. 6. utgave Oslo 2006 § 46

Hovedlitteratur:

- Kåre Lilleholt: Godtruerverv og kreditorvern, 3. utgave, Oslo 1999 avsnitt 1-3.4, 3.8, 3.10-3.12, 4.1-4.3, 4.4.5, 4.4.7, 5.1-5.5, 6, 7.1-7.4, 7.8 og 7.10
- Jens Edvin Skoghøy: Panterett, 2. utgave Oslo 2008 avsnitt 1-2.3.5, 2.3.7-3.4 og 4.1-4.2
- Thor Falkanger/Aage Thor Falkanger: Tingsrett. 6. utgave Oslo 2006 §§ 54-56
- Mads Henry Andenæs: Konkurs, 3. utgave Oslo 2010 avsnitt 2, 5, 6, 12-17, 22-24, 26-32, 34-35.

Tilleggs litteratur:

- Sjur Brækhus: Omsetning og kreditt 3 og 4. Omsetningskollisjoner I og II. Oslo 1998
- Sjur Brækhus: Pant og annen realsikkerhet, 3. utgave ved Borgar Høgetveit Berg, Oslo 2005
- Thor Falkanger/Aage Thor Falkanger: Tingsrett. 6. utgave Oslo 2006, del C
- Jens Edvin A. Skoghøy: Panteloven med kommentar. 2. utgave Oslo 2003
- [- Torgeir Austenå/Ole F. Harbek/Erik Solem: Tinglysningsloven med kommentarer. 9. utgave, Oslo 1990] UTGÅR**
- Borgar Høgetveit Berg, Stein Bråthen-Otterbech, Tinglysing. Lov om tinglysing 7. juni 1935 nr. 2 med kommentarer, Oslo 2009**
- Kristian Huser: Gjeldsforhandling og konkurs, Bind 1-3. Bergen 1987-1993
- Knophs Oversikt over Norges rett, 13. utgave, Oslo 2009 §§ 50-57
- Kåre Lilleholt: Ulovfesta ekstinksjon - Norske Fjellhus- og Sigdal-dommane, JV 1994 s. 279-290
- Thor Falkanger: Utlørlighetsbegrepet i dekningsloven § 5-9, JV 1998 s. 105-131
- Kåre Lilleholt: Bruk av reelle omsyn i formueretten, JV 2000 s. 49-60
- Kåre Lilleholt: Ekteskap og utlegg, JV 2001 s. 43-55
- Hans F. Marthinussen: Ulovfestet ekstinksjon, JV 2006 s. 1-29
- Erik Wold: Immaterialrettigheter som dekningsobjekt, LoR 2006 s. 272

[Tilbake til sakslisten](#)

JUS256-2-A Skatterett I og JUS256-2-B Skatterett II: Endring i hjelpemidler til eksamen.

Punkt d i listen over hjelpemidler til eksamen lyder:

”d. Stortingets skatte- og trygdeavgiftsvedtak samt skatteavtaler”

Dette materialet har blitt gitt ut i en samling. Denne samlingen oppdateres ikke lenger og det er følgelig ikke mulig å skaffe brukbare versjoner av dette til eksamensbruk

[Tilbake til sakslisten](#)

Programsensor mandat – forslag fra arbeidsgruppe

Til Studieutvalget

Programsensorer. Forslag til mandat

I sak 34-09/10 gjorde SU følgende vedtak:

«Det opprettes en arbeidsgruppe som utarbeider forslag til mandat for programsensorene for våren 2010. Gruppen består av prodekan, JSU og Erlend Baldersheim. Prodekan kaller sammen gruppen.»

Nedenfor følger gruppens forslag til mandat (arbeidsområde). Forslaget behandles av SU, og senere tildeles oppgaven programsensorene av dekanus/prodekanus. Etter drøfting i møte og per e-post har gruppen samlet seg om følgende forslag til mandat for programsensorene. Tidsperioden for mandatet er fra det tidspunktet oppgaven tildeles, og frem til 1. september 2010.

Universitets- og høyskoleloven § 3-9 fastsetter at «[u]niversiteter ... skal sørge for at kandidatenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte». Dette grunnleggende kravet kan antas å ha både en side til omfanget (hyppighet) av prøvingen, og karakteren (innholdet) av prøvingen. Det juridiske fakultet ønsker primært en vurdering og evaluering av hvordan prøvingen av studentenes kunnskaper gjennomføres i masterstudiet i rettsvitenskap. Dette gjelder helt konkret masterstudiets obligatoriske del (1.-4. studiar). Det skal ses bort fra forprøver (Ex. fac og Ex. phil).

Utgangspunktet for studieordningen ved fakultetet er ønsket om en nær sammenheng og integrasjon mellom læring og prøving. Dette er bakgrunnen for at fakultetet har betydelige obligatoriske elementer i studieopplegget, gjennom deltagelse i arbeidsgrupper og storgrupper, skriving av oppgaver og kommentering av andres arbeider. Studentene sertifiseres gjennom hele studieopplegget, ikke bare de avsluttende skoleeksamenene. Som det heter i studieplanens § 3-3, så skal studenten «normalt prøves både ved en avsluttende prøve for det enkelte kurs og ved prøving av arbeidet med faget i løpet av kurset».

På samme tid er det klart at den avsluttende prøven («skoleeksamen») kan oppfattes som den mest sentrale delen av fakultetets prøving av studentenes kunnskaper. Umiddelbart danner den grunnlaget for de karakterer som føres på vitnemålet, og alle obligatoriske kurs i studiet avsluttes med en slik prøve. Karakteren angis dessuten med en spesifisert bokstav (A-F). Dette er i sin tur grunnlaget for at den avsluttende prøven i noen grad, kanskje i betydelig grad, må antas styrende også for studentenes samlede læringsaktivitet underveis i hvert kurs.

På grunn av den vanskelige ressursituasjonen for Det juridiske fakultet, bestemte fakultetet, med virkning fra våren 2009, å redusere omfanget av den avsluttende prøven fra seks til fire timer. Denne regelen gjelder likt for alle kurs, uavhengig av kursets omfang i studiepoeng. Det foreligger mulighet for å dispensere, og altså fastsette seks timers avsluttende prøve på de mer omfattende kurs. Slike dispensasjoner har ikke blitt gitt foreløpig. Tidsmessig er den enkelte avsluttende prøve knyttet til gjennomføringen av det enkelte kurs. Det vil si at det ikke undervises i kurs parallelt, eller suksessivt, med sikte på felles avsluttende prøving. Et unntak fra dette er likevel fagene

Jus241 Strafferett og Jus242 Rettargang, der man eksamineres etter 2 * 20 avlagte studiepoeng. Undervisningen i fagene foregår da til en viss grad parallelt.

Med dette utgangspunktet inviteres programsensorene til en vurdering særlig av følgende problemstillinger, med sikte på å ta stilling til om kandidatenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en faglig betryggende måte, i samsvar med § 3-9 i Universitets- og høyskoleloven:

1. Foreligger det reglement og prosedyrer som sikrer tilstrekkelig sammenheng mellom læringsmål og det studentene prøves i på skoleeksamen, og tilstrekkelig forutberegnelighet med hensyn til utformningen av eksamensoppgavene? Her skal det særlig vurderes om fire timers eksamen, sett i sammenheng med gjennomføringen av oppgaveutvalgsmøtene, er egnet til å sikre slik sammenheng og forutberegnelighet.

2. Foreligger det reglement og prosedyrer som sikrer at studentenes eksamensbesvarelser blir vurdert på en enhetlig og dekkende måte? Her skal det særlig vurderes om sensorveiledninger utformes, og sensur og nivåkontroll gjennomføres, på en tilfredsstillende måte i så henseende. I tillegg skal det vurderes om karakterfordelingen er annerledes etter innføringen av fire timers eksamen.

3. På hvilken måte og i hvilket omfang kan det antas at dagens ordning med fortløpende avsluttende prøving av hvert kurs virker styrende på studentenes studieatferd? Foreligger det alternativer til dagens ordning, som samtidig kan sikre en tett integrasjon mellom læring og prøving?

I arbeidet kan programsensorene velge bestemte kurs, minst ett kurs per studieår, som gjenstand for nærmere vurdering. Hvilke kurs det gjelder, avtales nærmere med prodekanus for undervisning, men programsensorenes vurdering skal omfatte minst ett kurs fra andre eller 3. studieår med minst 15 studiepoengs omfang.

Fakultetet imøteser programsensorenes forslag til og begrunnende refleksjoner over på hvilken måte fakultetet eventuelt i større grad kan sikre en faglig betryggende prøving av studentenes kunnskap, med rimelig hensynstaken til de ressurser som er tilgjengelig.

Bergen, 10. januar 2010

Knut Tande

Erlend Baldersheim

JSU-repr.

[Tilbake til saklisten](#)